

RAKENNUSFYSIIKKA 2013

Uusimmat tutkimustulokset
ja hyvät käytännön ratkaisut

22.–24.10.2013
Tampere-talo

TAMPEREEN TEKNILLINEN YLIOPISTO

Rakennustekniikan laitos

KEYNOTE-PUHEENVUOROT

Moisture safety in highly insulated constructions

professor Jesper Arfvidsson, Lund University, Sweden

Tiistai 22.10. klo 8.45

Professor, Head of Building Physics at Lund University
Main research areas: Heat and mass transfer, Moisture safety in buildings, Energy efficiency

Current topics and challenges in German building physics research

professor John Grunewald, TU Dresden, Germany

Tiistai 22.10. klo 9.45

Leader of the Institute of Building Climatology and Professor for Building Physics since 2007, Dresden University of Technology, GER

Havaintoja eduskunnan tarkastusvaliokunnan työstä home- ja sisäilmaongelmien parissa

kansanedustaja, eduskunnan tarkastusvaliokunnan puheenjohtaja Tuija Brax

Keskiviikko 23.10. klo 8.35

Tuija Brax on kansanedustaja ja eduskunnan tarkastusvaliokunnan puheenjohtaja. Hän toimi oikeusministerinä vuosina 2007-2011. Hänen puheenjohtajakautenaan tarkastusvaliokunta on tehnyt mittavan työn rakennusten home- ja sisäilmaongelmien kartoittamiseksi. Tarkastusvaliokunnan selvityksen seurauksena eduskunta hyväksyi vuonna 2013 ongelmien ratkaisemiseen tähtäävät 14 pontta.

TIISTAI 22.10.

- 8.00 Ilmoittautuminen ja aamukahvi
- 8.30 Keynote-sessio 1**
pj. professori Juha Vinha, TTY, Rakennustekniikan laitos
- 8.30 Seminaarin avaus
Juha Vinha, TTY, Rakennustekniikan laitos
- 8.45 Keynote 1: Moisture safety in highly insulated constructions
professori Jesper Arfvidsson, Lund University
- 9.45 Keynote 2: Current topics and challenges in German building physics research
professori John Grunewald, TU Dresden
- 10.45 Kahvitauko ja tutustuminen näyttelyyn
- 11.15 A1 Rakenteiden rakennusfysikaalinen suunnittelu ja toteutus**
pj. professori Ralf Lindberg, TTY, Rakennustekniikan laitos
- 11.15 Tuulensuoja-aluskaterakenteen soveltuvuus Suomen ilmasto-olosuhteisiin
Pasi Wahlfors, Vahanen Oy
- 11.35 Terveen talon perusta Legalett-sokkelielementtiratkaisulla
Mats Lindgren, Linterm Oy
- 11.50 Koneellisesti ilmastoitu järjestelmä kosteuden ja emissioiden poistamiseen
betonilattioista
Peter Johansson, Nordic Waterproofing Oy
- 12.05 Lämmöneristeellä rakenteen suurin vesihöyrynvastus – kosteusteknisesti turvallis
ratkaisu
Henri Nieminen, Finnfoam Oy
- 12.20 Raketerm-suurjulkisivuelementin rakennusfysikaalinen toiminta ja käyttösovellukset
Petteri Huttunen, TTY, Rakennustekniikan laitos
- 12.40 Lounastauko ja tutustuminen näyttelyyn
- 13.40 A2 Laskennallinen mallinnus**
pj. professori Ralf Lindberg, TTY, Rakennustekniikan laitos
- 13.40 VTT-TTY homemallin toimintaperiaatteet ja käyttö rakenteiden kosteusteknisen
toiminnan tarkasteluissa
Juha Vinha, TTY, Rakennustekniikan laitos
- 14.00 Pitkäaaltoisen säteilyn määrittäminen ja ikkunoiden kondensoitumisriskin muutokset
Paavo Kero, TTY, Rakennustekniikan laitos
- 14.20 Teräsprofiiliovien U-arvon parantaminen
Anssi Laukkarinen, TTY, Rakennustekniikan laitos
- 14.40 Kahvitauko ja tutustuminen näyttelyyn

15.10 **A3 Laboratorio- ja kenttätutkimus**

pj. professori Juha Vinha, TTY, Rakennustekniikan laitos

- 15.10 Ulkoilmalla tuulettuvan ryömintätilan ratkaisujen todentaminen
Johan Westö, Yrkeshögskolan Novia
- 15.30 Kuivumiskykytarkastelu betonirakenteisten lattioiden muovipäällysteiden korjaustarpeen arviointiin
Hanna Keinänen, Vahanen Oy
- 15.50 TTY:n kokemukset eriste- ja levyrappausten säänkestävyydestä tutkimuksista
Petri Annala, TTY, Rakennustekniikan laitos
- 16:10 Loppukeskustelu
- 16.30 Ensimmäisen päivän päätös

KESKIVIIKKO 23.10.

- 8.00 Tutustuminen näyttelyyn
- 8.30 Toisen päivän avaus
- 8.35 Keynote-sessio 2**
pj. professori Matti Pentti, TTY, Rakennustekniikan laitos
- 8.35 Keynote 3: Havaintoja eduskunnan tarkastusvaliokunnan työstä home- ja sisäilmaongelmien parissa
kansanedustaja, eduskunnan tarkastusvaliokunnan puheenjohtaja Tuija Brax
- 9.15 A4 Rakenteiden home- ja kosteusvauriot 1**
pj. professori Matti Pentti, TTY, Rakennustekniikan laitos
- 9.15 Näkökulmia home- ja kosteusongelmiin – onko kokonaisajattelu ollut hukassa?
Veikko Tahkokorpi, Insinööritoimisto Tahkokorpi Ky
- 9.35 Näin talomme voivat – yhteenveto ruotsalaisesta BETSI-tutkimuksesta
Anu Aaltonen, TTY, Rakennustekniikan laitos
- 9.55 Rakennusten kosteus ja homeongelmien korjaus
Onko mahdollista vain rakennusteknisin keinoin?
Kimmo Koskentausta, Asianajotoimisto Evon Lakipalvelu Oy
- 10.15 Vastuukysymykset ja kustannukset kosteusvaurioiden korjaamisessa
Jarmo Lipsanen, Yrkeshögskolan Arcada
- 10.35 Kahvitauko ja tutustuminen näyttelyyn
- 11.05 A5 Rakenteiden home- ja kosteusvauriot 2**
pj. professori Matti Pentti, TTY, Rakennustekniikan laitos
- 11.05 Kosteus-, home- ja laho-ongelmien ja -vaurioiden detektointi ja korjaus
Hannu Viitanen, VTT
- 11.25 Korjausratkaisujen optimointi rakennusfysikaaliset, sisäilmatekniset ja elinkaarelliset näkökohdat huomioiden
Johanna Holmström, Vahanen Oy

- 11.45 Homeenestokäsittelyt – enemmän haittaa kuin hyötyä?
Pertti Metiäinen, Valvira
- 12.05 Vandex-kapillaarikatkot muuratuissa ja betonirakenteissa
Mikko Aalto, Muottikolmio Oy
- 12.20 Lounastauko ja tutustuminen näyttelyyn
- 11.05 B5 Simulation workshop**
- 11.05 Overview of the building physical simulation program Delphin
John Grunewald, TU Dresden
- 12.20 Lounastauko ja tutustuminen näyttelyyn
- 13.20 A6 Rakenteiden ja rakennusten lämpö- ja kosteustekninen toiminta**
pj. professori Harry Edelman, TTY, Rakennustekniikan laitos
- 13.20 Katon polyvinyylidikloridikatteen kosteusteknisen toiminnan tarkastelu kenttäkokeella ja laskennallisesti
Klaus Viljanen, Vahanen Oy
- 13.40 Lämpimän ryömintätilaisen alapohjan lämpö- ja kosteustekninen toiminta
Anssi Laukkarinen, TTY, Rakennustekniikan laitos
- 14.00 Ruiskutettavan polyuretaanieristeen käyttö korjausrakentamisessa
Kimmo Siivonen, Purfin Oy
- 14.15 Puurakennusten kosteusturvallisuus ja käyttöikä
Tomi Toratti, Rakennusteollisuus RT ry
- 14.35 Rantasijainnin vaikutuksia rakennuksen julkisivujen kosteustekniseen toimintaan case-kohteessa
Arto Köliö, TTY, Rakennustekniikan laitos
- 14.55 Rakentamisprosessin kosteudenhallinta – kosteuslaatuluokka energiatodistuksen rinnalle
Pekka Seppälä, Oulun kaupunki, rakennusvalvonta
- 15.10 Kahvitauko ja tutustuminen näyttelyyn
- 15.40 A7 Kosteusturvallisen rakentamisen palkinnon voittajaehdokkaat**
pj. professori Harry Edelman, TTY, Rakennustekniikan laitos
- 15.40 Kilpailun esittely
Juha Vinha, TTY, Rakennustekniikan laitos
- 15.45 Miksi hyvät kosteudenhallintakäytännöt eivät aina kelpaa?
Opetuksia käytännön rakentamisesta
Juha Komonen, Vahanen Oy
- 16.05 Valtion tukemien homekorjaushankkeiden arviointi
Paavo Kero/Tero Marttila, TTY, Rakennustekniikan laitos
- 16.25 Ehdotus homekoiratoiminnan laadunvarmistuksen kehittämiseksi
Hanna Tenhu, Puolustusvoimien Eläinklinikka

16.45 Termotuote valesokkelirakenteen korjausmenetelmänä
Juha-Pekka Kumpulainen, Instaro Oy

17.05 Kosteusturvallisen rakentamisen palkinnon julkistus ja luovutus

17.25 Toisen päivän päätös ja cocktailtilaisuus

TORSTAI 24.10.

8.00 Tutustuminen näyttelyyn

8.30 Kolmannen päivän avaus

8.35 A8 Energiankulutus ja energiatehokkuuden parantaminen
pj. projektipäällikkö Juhani Heljo, TTY, Rakennustekniikan laitos

8.35 Rakennustyömaan energiansäästömahdollisuudet ja energiatehokkaan rakentamisen osaamisen varmistaminen
Olli Teriö, TTY, Rakennustekniikan laitos

8.55 Parvekelasien energiansäästövaikutukset suomalaisissa betonielementtikerrostaloissa
Kimmo Hilliaho, Ramboll Oy

9.15 Korjaustoimenpiteiden energiansäästövaikutusten arviointi energiasimulointien avulla
Eerik Mäkitalo, Ramboll Oy

9.35 Erilaisten korjausten vaikutukset kerrostalon todelliseen energiankulutukseen ja rakennuksen todellinen energiankulutus
Ulrika Uotila, TTY, Rakennustekniikan laitos

9.55 Erilaisten parveke- ja lasitusratkaisujen vaikutus kesän sisälämpötiloihin suomalaisissa asuinkerrostaloissa
Eerik Mäkitalo, Ramboll Oy

10.15 Kahvitauko ja tutustuminen näyttelyyn

8.35 B8 Ääneneristys
pj. yliassistentti Mikko Kylliäinen, TTY, Rakennustekniikan laitos

8.35 Betonirakenteisten asuinkerrostalojen ääneneristyksen kehittyminen Suomessa
Mikko Kylliäinen, TTY, Rakennustekniikan laitos

8.55 Välipohjien askelääneneristävyys askeläänikojeen ja kävelyn perusteella
Mikko Kylliäinen, TTY, Rakennustekniikan laitos

9.15 ISO CD 16717-1 mukaisten uusien ilmaääneneristyslukujen kriittinen tarkastelu
Valtteri Hongisto, Työterveyslaitos

9.35 Äänieristystyytyväisyys suomalaisissa asuinkerrostaloissa - kyselytutkimus
Valtteri Hongisto, Työterveyslaitos

9.55 Akustisten rakenteiden kosteustekniset haasteet
Janne Hautsalo, Akukon Oy

10.15 Kahvitauko ja tutustuminen näyttelyyn

10.50 A9 Rakennusten ilmanpitävyys

pj. projektipäällikkö Juhani Heljo, TTY, Rakennustekniikan laitos

10.50 Rakennusten ilmanpitävyyden parantaminen – kokemuksia Oulusta
Markku Hienonen, Oulun kaupunki, rakennusvalvonta

11.10 Asuntokohtainen ilmatiiviys uusissa kerrostaloissa
Jani Heikari, Insinööritoimisto Entec Oy

11.25 Perinteisten ikkunoiden tiivistysvaihtoehtojen tutkiminen ilmanpitävyyksmittauksin
Anu Aaltonen, TTY, Rakennustekniikan laitos

11.40 A10 Ilmastomuutoksen vaikutukset rakenteiden kosteusteknisessä toiminnassa

pj. projektipäällikkö Juhani Heljo, TTY, Rakennustekniikan laitos

11.40 Ilmastomuutoksen ja lämmöneristyksen lisäyksen vaikutukset vaipparakenteiden kosteusteknisessä toiminnassa ja rakennusten energiankulutuksessa – FRAME projektin yhteenveto
Juha Vinha, TTY, Rakennustekniikan laitos

12.00 Rakennusfysikaalisten testivuosien määrittäminen Suomen ilmastossa
Juha Vinha, TTY, Rakennustekniikan laitos

12.20 Ilmastomuutoksen vaikutukset betonirakentamisen säilyvyysuunnitteluun
Jukka Lahdensivu, TTY, Rakennustekniikan laitos

12.40 Lounastauko ja tutustuminen näyttelyyn

10.50 B9 Uudet rakennusmateriaalit ja rakenneratkaisut

pj. yliassistentti Mikko Kylliäinen, TTY, Rakennustekniikan laitos

10.50 Valoaläpäisevät lämmöneristeet ja sovellukset
Mikael Mäkitalo, TTY, Rakennustekniikan laitos

11.10 Tulppa-märkätälalevyillä kosteusteknisesti turvallinen märkätila
Asso Erävuoma, Finnfoam Oy

11.25 Elastop – pinnoite ja vedeneriste
Vesa Koponen, Build Care Oy

11.40 B10 Sisäilman laatu ja olosuhteet

pj. yliassistentti Mikko Kylliäinen, TTY, Rakennustekniikan laitos

11.40 Sisäympäristön laadun ja asumisterveyteen vaikuttavien tekijöiden arviointi peruskorjattavissa asuinkerrostaloissa
Mari Turunen, THL

12.00 Sisäilmaongelmaisen rakennuksen korjaushankkeen muuttuminen uudisrakentamishankkeeksi
Ville Varjo, Turkoosi 11 Oy

12.20 Lounastauko ja tutustuminen näyttelyyn

13.40 A11 Uudet määräykset ja ohjeet

pj. tekninen johtaja Gunnar Åström, RIL

13.40 Uusi STM:n asetus asunnon ja muun oleskelutilan terveydellisistä olosuhteista sekä asetuksen soveltamisohje
Pertti Metiäinen, Valvira

14.00 Uudet rakenteiden kosteudenhallinnan ohjeet: RIL 250-2011 ja RIL 107-2012
Gunnar Åström, RIL

14.20 Uudet korjausrakentamisen energiamääräykset
Juhani Heljo, TTY, Rakennustekniikan laitos

14.40 Kahvitauko ja tutustuminen näyttelyyn

15.10 A12 Rakennusfysiikan opetus ja koulutus

pj. tekninen johtaja Gunnar Åström, RIL

15.10 YM:n kosteus- ja hometalkoiden koulutuksen ja pätevöinnin synkronointi sekä kehittämishankkeen tulosten soveltaminen käytäntöön
Helmi Kokotti, Kosteus- ja hometalkoot

15.25 Kaksi energiatehokkuuskoulutusta aikuisille
Harri Fränti, Amiedu

15.40 Rakennusfysiikkaa puoli vuosisataa
Ensio Laaksonen

15.55 Rakennusfysiikan osaamista käytäntöön
Matti Valta

16.10 Loppukeskustelu

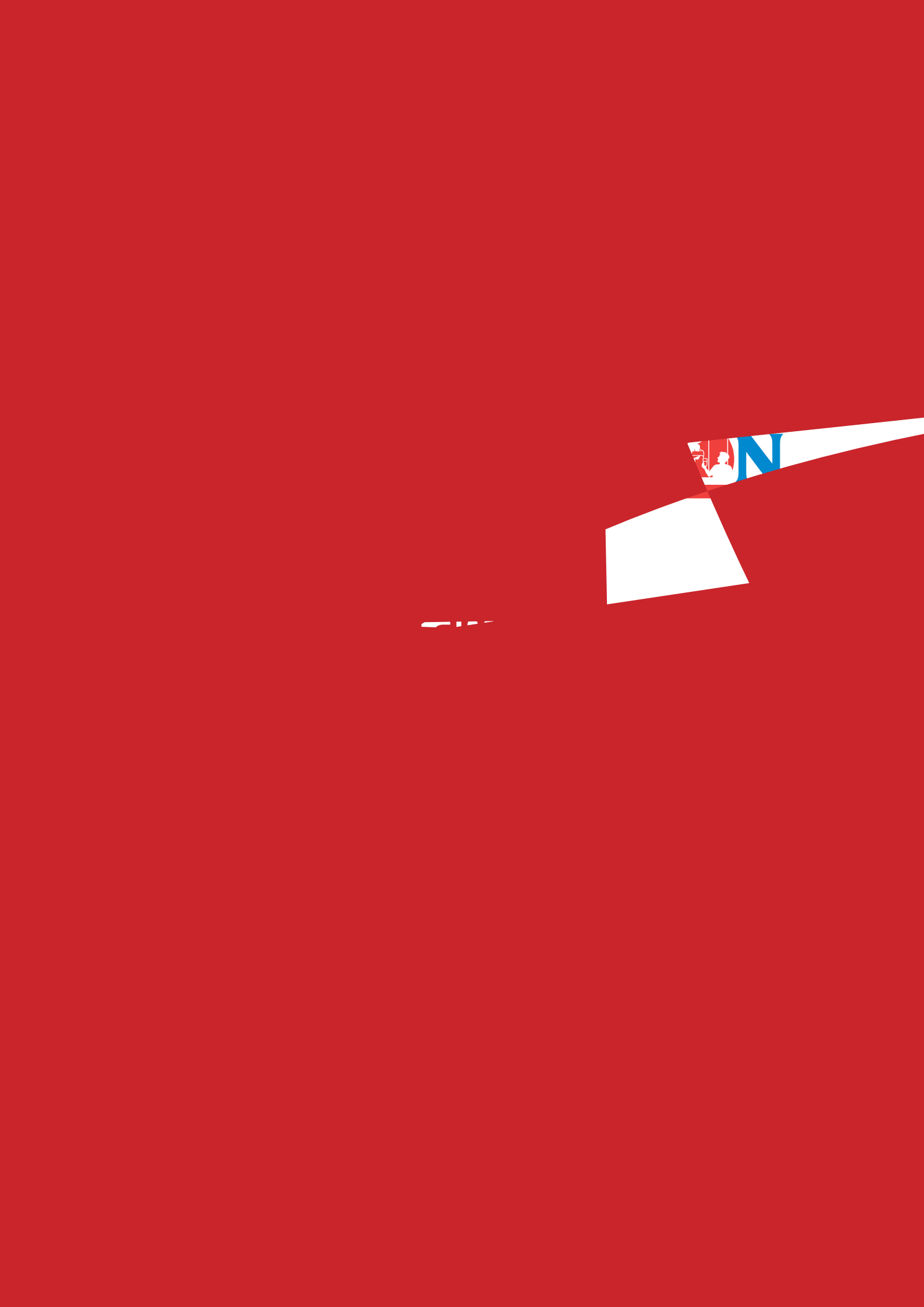
16.30 Yhteenveto- ja päätöspuheenvuoro
Juha Vinha, TTY, Rakennustekniikan laitos

16.45 Seminaarin päätös

TILAISUUTTA TUKEMASSA

RUUKKI
LIVING. WORKING. MOVING.

weber
SAINT-GOBAIN

Senaatti
KIINTEISTÖT

SENVIR

SKAALA®
IKKUNAT JA OVET

SKANSKA

SRV
Elämäsi rakentaja

by

Sisäilmakeskus

SYK
SUOMEN YLIOPISTOKIINTEISTÖT OY

DIMENSIO OY

TEKNOCALOR

TAMPEREEN TILAKESKUS LIIKELAITOS

turkoosi oy

TERMATER
Elementit

TERMO PANELS

TIIVISTALO

**tremco
illbruck**

uponor

VAISALA

WIISTE

wise | GROUP

VVO

Yksi elämä. Asu se hyvin.

Kello	Tiistai 22.10.2013	Keskiviikko 23.10.2013	Torstai 24.10.2013
8.00	Ilmoittautuminen ja aamukahvi	Tutustuminen näyttelyyn	Tutustuminen näyttelyyn
8.30		Toisen päivän avaus professori Juha Vinha, TTY, Rakennustekniikan laitos	Kolmannen päivän avaus professori Juha Vinha, TTY, Rakennustekniikan laitos
8.35	Keynote - sessio 1 Puheenjohtaja professori Juha Vinha, TTY, Rakennustekniikan laitos	Keynote - sessio 2 Puheenjohtaja professori Matti Pentti, TTY, Rakennustekniikan laitos	A8 Energiankulutus ja energiatehokkuuden parantaminen Puheenjohtaja projektipäällikkö Juhani Heljo, TTY, Rakennustekniikan laitos
8.40	Keynote 1: Moisture safety in highly insulated constructions professori Jesper Arvidsson, Lund University	Keynote 3: Havaintoja eduskunnan tarkastusvaliokunnan työstä home- ja sisäongelmien parissa Kansanedustaja, eduskunnan tarkastusvaliokunnan puheenjohtaja Tuija Brax	B8 Ääneneristys Puheenjohtaja ylissistentti Mikko Kylläinen, TTY, Rakennustekniikan laitos
9.15	Keynote 2: Current topics and challenges in German building physics research professori John Grunewald, TU Dresden	A4 Rakenteiden home- ja kosteusvauriot 1 Puheenjohtaja professori Matti Pentti, TTY, Rakennustekniikan laitos	
10.15			
10.35			Kahvitauko ja tutustuminen näyttelyyn
10.45			
10.50	Kahvitauko ja tutustuminen näyttelyyn		
11.05		A5 Rakenteiden home- ja kosteusvauriot 2 Puheenjohtaja professori Matti Pentti, TTY, Rakennustekniikan laitos	A9 Rakennusten ilmanpitiivisyys Puheenjohtaja projektipäällikkö Juhani Heljo, TTY, Rakennustekniikan laitos
11.15		B5 Simulation workshop John Grunewald, TU Dresden	B9 Uudet rakennusmateriaalit ja rakenneratkaisut Puheenjohtaja ylissistentti Mikko Kylläinen, TTY, Rakennustekniikan laitos
11.40			B10 Sisäilman laatu ja olosuhteet Puheenjohtaja ylissistentti Mikko Kylläinen, TTY, Rakennustekniikan laitos
11.50	A1 Rakenteiden rakennusfysikaalinen suunnittelu ja toteutus Puheenjohtaja professori Ralf Lindberg, TTY, Rakennustekniikan laitos		
12.20		Lounastauko ja tutustuminen näyttelyyn	
12.40			
13.20			
13.40	A2 Laskennallinen mallinnus Puheenjohtaja professori Ralf Lindberg, TTY, Rakennustekniikan laitos	A6 Rakenteiden ja rakennusten lämpö- ja kosteustekninen toiminta Puheenjohtaja professori Harry Edelman, TTY, Rakennustekniikan laitos	A11 Uudet määräykset ja ohjeet Puheenjohtaja tekninen johtaja Gunnar Åström, RIL
14.20			
14.40			
14.50	Kahvitauko ja tutustuminen näyttelyyn		Kahvitauko ja tutustuminen näyttelyyn
15.10		Kahvitauko ja tutustuminen näyttelyyn	
15.40	A3 Laboratorio- ja kenttätutkimus Puheenjohtaja professori Juha Vinha, TTY, Rakennustekniikan laitos	A7 Kosteusturvallisen rakentamisen palkinnon voittajaehdokkaat Puheenjohtaja professori Harry Edelman, TTY, Rakennustekniikan laitos	A12 Rakennusfysiikan opetus ja koulutus Puheenjohtaja tekninen johtaja Gunnar Åström, RIL
16.30			Yhteenveto ja päätöspuheenvuoro Professori Juha Vinha, TTY, Rakennustekniikan laitos
17.05		Kosteusturvallisen rakentamisen palkinnon julkistus ja luovutus	
17.25		Cocktailtilaisuus	